

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/170/2024
Identifikačné číslo spisu:	7222212155
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7222212155.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ T. T.H., narodeného XX. B. XXXX, W. - Š., G. XX, 2/ N. T., narodenej X. Y. XXXX, W. - Š., G. XX, obaja zastúpení advokátom JUDr. Ondrejom Lučivjanským, Košice, Štúrova 19, proti žalovanému Mesto Košice, Košice, Trieda SNP 48/A, IČO: 00 691 135, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 13C/2/2022, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 14. novembra 2023 sp. zn. 6Co/122/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcom 1/ a 2/ voči žalovanému priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 28. apríla 2023 č. k. 13C/2/2022 - 111 určil, že pozemok parcelné číslo registra KN - C č. XXX/X, kat. úz. Š., druh pozemku zastavané plochy a nádvoria s výmerou 400 m², zapísaný na LV č. XXXX, kat. úz. Š., vedený Okresným úradom Košice, katastrálny odbor, obec Košice - Šaca, pre okres Košice II, patrí do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcov a priznal žalobcom 1/ a 2/ voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne podľa § 129, § 134 ods. 1 a § 872 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s ust. § 198, § 199 a § 205 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31. marca 1983 a vecne tým, že žalobcovia sporný pozemok nerušene užívali od roku 1969, kedy bol žalobcom pridelený a odovzdaný do osobného užívania za účelom výstavby rodinného domu v tom čase ako parcela č. XXXX/XX Obvodným národným výborom Košice - Šaca, odbor finančný - odbor výstavby v zmysle geometrického plánu, vyhotoveného v súlade s územným plánom na odčlenenie viacerých parciel za účelom výstavby rodinných domov. Po pridelení sporného pozemku žalobcovia na ňom v rokoch 1970 - 1973 postavili rodinný dom súpisné č. XXX a po celú dobu sporný pozemok spoločne užívali, hoci zaň daň z nehnuteľnosti neplatili. K výstavbe rodinného domu im bolo vydané stavebné povolenie Obvodným národným výborom, odborom výstavby Košice - Šaca z 12. decembra 1980, ktoré nahrádzalo kolaudačné rozhodnutie a z ktorého vyplývalo, že bola povolená

výstavba rodinného domu na pozemku č. XXXX/XX v obvode W. - Š.. Žalobcovia v konaní nevedeli predložiť rozhodnutie o pridelení spornej nehnuteľnosti do osobného užívania, ani dohodu o zriadení práva osobného užívania sporného pozemku, avšak pridelenie uvedeného pozemku do osobného užívania a uzavretie dohody o osobnom užívaní vzal súd prvej inštancie za preukázané z výpovede svedka Q. R., bývalého zamestnanca ObNV Košice - Šaca, odbor výstavby, z ktorej vyplynulo, že pracoval ako vedúci odboru výstavby v Šaci, kde bola stavebná uzávera a pridelenie pozemkov sa dialo na základe dohody s útvaram hlavného architekta. O pridelení pozemkov rozhodovala na žiadosť záujemcov rada ObNV Košice - Šaca a vydanie rozhodnutia už patrilo do agendy tajomníka. Bez súhlasu rady o pridelení pozemku nebolo možné vydať rozhodnutie. Svedok potvrdil, že pridelené pozemky boli určené na výstavbu rodinných domov, ktorá sa realizovala v rokoch 1975 - 1980. Užívanie spornej parcely žalobcami mal súd prvej inštancie za preukázané z výpovedí žalobcov, ako aj z protokolu o prechode vlastníctva nehnuteľného majetku zo 6. novembra 1992, ktorým Bytové hospodárstvo, š. p. odovzdalo mestu Košice nehnuteľnosti v kat. úz. Š., uvedené v tomto protokole, medzi inými aj parcelu EN č. XXX/X s výmerou 400 m², pri ktorej ako užívateľ bol uvedený žalobca 1/. Rovnako bol žalobca 1/ evidovaný ako užívateľ parcely č. XXX/X, zastavaná plocha s výmerou 400 m² na LV č. XXX zo 7. mája 1992, ktorý je súčasťou odovzdávajúceho protokolu. Žalovaný je vedený ako vlastníak sporného pozemku na LV č. XXXX kat. úz. Š. na základe protokolu o prechode vlastníctva majetku č. 165/93 a ako správca je vedená mestská časť Košice - Šaca na základe zmluvy o zverení nehnuteľného majetku mesta do správy z 8. septembra 2010 a následných dodatkov.

1.1. Z takto zisteného skutkového stavu vyvodil záver, že žalobcovia užívali sporný pozemok od roku 1969, kedy im bol odovzdaný do osobného užívania za účelom realizácie výstavby rodinného domu a od tohto momentu žalobcovia aj odvodzujú svoju dobrú vieru, že sporný pozemok užívali titulom práva osobného užívania pozemku. Konštatoval, že skutočnosť, že žalobcovia nevedeli predložiť rozhodnutie o pridelení sporného pozemku do osobného užívania a ani dohodu o zriadení práva osobného užívania, sama osebe nemôže viesť k záveru, že predmetný pozemok im nebol odovzdaný do osobného užívania vzhľadom na ostatné vykonané dôkazy, keď tvrdenie žalobcov o existencii titulu nadobudnutia práva osobného užívania pozemku preukazuje zápis žalobcov vo výpise z evidencie nehnuteľností zo 7. mája 1992, v ktorom je v časti A ako vlastníak sporného pozemku uvedený československý štát, Bytový podnik mesta Košice a ako užívateľ bol uvedený žalobca 1/ a rovnako bol žalobca 1/ vedený ako užívateľ pozemku aj v delimitačnom protokole. Mal za nepochybné, že žalobcov v užívaní nikto žiadnym spôsobom nerušil, ani ich právo osobného užívania pozemku nespochybňoval. Pridelenie pozemku do osobného užívania žalobcom vzal súd prvej inštancie za preukázané aj z výpovede svedka Q. R., ktorý potvrdil odovzdanie pozemkov do osobného užívania po rozhodnutí radou ObNV Košice - Šaca.

1.2. Súd prvej inštancie zdôraznil, že ak by žalobcovia predložili dohodu o zriadení práva osobného užívania, registrovanú štátnym notárstvom, bola by tak preukázaná existencia ich práva osobného užívania ku dňu 1. januára 1992, týmto dňom by im vzniklo zo zákona bezpodielové spoluvlastníctvo k predmetnej parcele a nemuseli by sa domáhať určenia vlastníckeho práva vydržaním. Práve z dôvodu chýbajúceho rozhodnutia o pridelení pozemku a dohody o zriadení práva osobného užívania sa zaoberal otázkou splnenia podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva žalobcami vydržaním. Konštatoval, že žalobcom bol sporný pozemok odovzdaný do osobného užívania za účelom realizácie výstavby rodinného domu v roku 1969, od uvedenej doby na daný účel pozemok aj užívali, keď na ňom aj realizovali výstavbu rodinného domu v dobrej viere, že im vzniklo právo osobného užívania pozemku a keďže toto trvalo ku dňu 1. januára 1992, žalobcovia od tohto dátumu užívali sporný pozemok v domnení, že ich právo sa transformovalo na právo vlastnícke a že tento pozemok užívali ako jeho bezpodieloví spoluvlastníci. Zákonom stanovená 10-ročná lehota na vydržanie vlastníckeho práva takto uplynula 31. decembra 2001, pričom žalobcovia po celú dobu užívali pozemok nerušene v domnení, že sú jeho bezpodielovými spoluvlastníkmi, ich vlastnícke právo nebolo nikým spochybňované a o opaku sa dozvedeli až v roku 2007 v súvislosti s obdržaním informácie od žalovaného, že nie sú evidovaní ako vlastníci spornej parcely, k čomu však došlo až po uplynutí 10-ročnej vydržacej doby. Súd prvej inštancie uzavrel, že žalobcovia užívali sporný pozemok po dobu dlhšiu ako 10 rokov, táto držba bola pokojná, nepretržitá a dobromyseľná, boli preto splnené všetky zákonné podmienky pre nadobudnutie ich vlastníckeho práva vydržaním, z ktorého dôvodu žalobe vyhovel. O náhrade trov konania rozhodol

podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom zo 14. novembra 2023 sp. zn. 6Co/122/2023 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil a priznal žalobcom voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozsudku, na ktoré v celom rozsahu poukázal, pretože okresný súd vychádzal z dostatočne zisteného skutkového stavu veci, z ktorého vyvodil aj správne právne závery. Stotožnil sa so skutkovými zisteniami a právnym záverom súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého v prejednávacom spore boli splnené všetky zákonné podmienky pre nadobudnutie sporného pozemku do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcov vydržaním dňom 1. januára 2002. K námietke žalovaného, že súd prvej inštancie sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/274/2020 odvolací súd uviedol, že uvedené rozhodnutie nie je možné aplikovať v tu prejednávanej veci vzhľadom na iný (odlišný) skutkový stav, keď z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/274/2020 vyplýva, že žalobcovia v konaní predložili dohodu o zriadení práva osobného užívania z 26. júla 1990, ktorá však do 1. januára 1992 nebola registrovaná štátnym notárstvom a preto v zmysle § 872 ods. 5 OZ im vzniklo (iba) právo na uzavretie kúpnej zmluvy k pozemku, ktoré si mali uplatniť do 1. januára 1993 a keďže tak neurobili, toto právo im zaniklo. Následne súd posudzoval, či žalobcovia nemohli nadobudnúť vlastníctvo sporného pozemku vydržaním, kde titulom vstupu do oprávnenej držby mala byť dohoda o zriadení práva osobného užívania sporného pozemku, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom. Išlo teda o posúdenie neregistrovanej dohody ako možného vydržacieho titulu, o aký prípad v tu prejednávanej veci nejde, keď žalobcovia tvrdia tak existenciu rozhodnutia o pridelení pozemku do osobného užívania, ako aj dohody o zriadení práva osobného užívania, ktoré však nevedeli predložiť a ktorých existenciu preukazovali inými listinnými dôkazmi.

2.1. Odvolací súd konštatoval, že v tu prejednávacom spore je tvrdené odovzdanie pozemku do osobného užívania žalobcom za účelom výstavby rodinného domu už v roku 1969 na základe rozhodnutia o pridelení pozemku do osobného užívania a dohody o zriadení práva osobného užívania, ktoré listiny však žalobcovia predložiť nevedeli, pretože tieto sa nezachovali, avšak inými dôkazmi (listinné dôkazy a výpoveď svedka) preukázali vznik práva osobného užívania sporného pozemku, skutočnosť, že tento pozemok nerušene od roku 1969 až do roku 2007 užívali na určený účel - výstavba rodinného domu v rámci realizácie individuálnej bytovej výstavby v 70-tych rokoch minulého storočia a teda titulom pre vstup do oprávnenej držby nebola dohoda o zriadení práva osobného užívania, ktorá by nebola registrovaná štátnym notárstvom. Odvolací súd uviedol, že pokiaľ v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/274/2020 je odkaz na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9Cdo/178/2021, ani závery tohto rozhodnutia nie sú použiteľné v tu prejednávanej veci, keďže v konaní vedenom pod sp. zn. 9Cdo/178/2021 išlo o prípad, keď žalovaným bolo vadne zriadené právo osobného užívania pozemku (bol im pridelený pozemok, ktorý nebol vo vlastníctve štátu), pričom súd dospel k záveru, že v prípade osôb, ktorým bolo vadne zriadené právo osobného užívania pozemku, je potrebné vychádzať z toho, že ak uzavretiu dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku predchádzalo vtedajším právom požadované správne rozhodnutie, ktoré nebolo zrušené, nie je možné vznik tohto práva a jeho neskoršiu transformáciu na právo vlastníckeho spochybníť. Konštatoval teda vznik vlastníckeho práva žalovaným dňom 1. januára 1992.

2.2. Odvolací súd konštatoval, že žalobcovia vyvodzovali dobrú vieru, že im sporný pozemok patrí a teda titul vstupu do oprávnenej držby, z rozhodnutia o pridelení pozemku do osobného užívania a z dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku, na základe ktorých užívali sporný pozemok v dobrej viere, že im vzniklo a že im patrí právo osobného užívania tohto pozemku za účelom výstavby rodinného domu, na ktorý účel im bol aj pozemok pridelený a na ktorý účel ho aj využili. Vychádzajúc z existencie tohto práva osobného užívania aj ku dňu 1. januára 1992, od tohto momentu užívali sporný pozemok v domnení, že sa toto ich právo transformovalo na právo vlastníckeho a že sa teda zo zákona stali bezpodielovými spoluvlastníkmi sporného pozemku a tento stav trval do roku 2007, kedy žalobcovia zistili, že nie sú evidovaní ako vlastníci na liste vlastníctva. Uzavrel, že vzhľadom na

skutočnosť, že v tom čase už uplynula 10 ročná vydržacia doba, t. j. dňom 31. decembra 2001, bolo toto zistenie bez právneho významu a nemalo za následok prerušenia plynutia desaťročnej premĺčacej doby. K námietke žalovaného, že žalobcovia nepredložili súdu rozhodnutie o pridelení pozemku do osobného užívania ani dohodu o zriadení práva osobného užívania odvolací súd poukázal na správny záver súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého samotná táto skutočnosť nemôže viesť k záveru, že žalobcom sporný pozemok nebol riadne odovzdaný do osobného užívania a to vzhľadom na skutočnosti, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania a ktoré počas konania vyšli najavo a ktoré svedčia v prospech tvrdení žalobcov o existencii právneho dôvodu užívania sporného pozemku už od roku 1969.

2.3. Pokiaľ žalovaný v odvolaní poukazoval na stavebné rozhodnutie z 12. decembra 1980, na základe ktorého žalobcovia najneskôr v roku 1980 museli vedieť, že nemajú vysporiadaný vzťah k predmetnému pozemku, odvolací súd poukázal na to, že žalobcovia boli ku dňu 1. januára 1992 vedení ako užívatelia predmetného pozemku samotným žalovaným, čo nasvedčuje záveru, že k majetkoprávnemu vysporiadaniu pozemku v zmysle stavebného povolenia došlo a z vykonaného dokazovania nevyplývala ani tá skutočnosť, že by po 31. decembri 1991 žalobcovia boli rušení v oprávnenej držbe sporného pozemku, pričom tento stav trval do roku 2007. Bez právneho významu bola podľa odvolacieho súdu aj skutočnosť, že žalobcovia neplatili daň z tohto pozemku, keďže táto povinnosť sa vzťahuje na vlastníka evidovaného na príslušnom liste vlastníctva a ako vyplývalo z vykonaného dokazovania, na liste vlastníctve bol evidovaný ako vlastník sporného pozemku žalovaný. Odvolací súd bol názoru, že žalobcovia síce nepredložili rozhodnutie o pridelení pozemku do osobného užívania, ani dohodu o zriadení práva osobného užívania pozemku, avšak ich tvrdenie o existencii týchto titulov nadobudnutia práva osobného užívania sporného pozemku boli preukázané svedeckou výpoveďou Q. R. a listinnými dôkazmi, ktoré sú súčasťou spisu. Považoval za potrebné tiež poukázať na tú skutočnosť, že právny predchodca žalovaného nikdy nespochybňoval osobné užívanie sporného pozemku žalobcami, pričom tento užívací stav nebol spochybňovaný ani žalovaným potom, čo mu bola sporná nehnuteľnosť protokolom zo 6. novembra 1992 odovzdaná, teda akceptoval užívací stav, ktorý existoval k tomuto dňu (ako užívateľ sporného pozemku bol vedený žalobca 1/). O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s tým, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu závisel od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa súdy nižších inštancií odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP). Nesprávnosť právneho posúdenia vzhliadal dovolateľ v nesprávnom posúdení otázky dobromyseľnosti užívania pozemku žalobcami titulom vzniku práva osobného užívania žalobcov v spojitosti s možnosťou vydržania vlastníckeho práva k pozemku, pričom poukázal na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 4Cdo/274/2020 z 30. novembra 2022, v ktorom najvyšší súd riešil právne otázky, ktoré boli predmetom aj tohto konania a išlo o právnu vec s tým istým skutkovým a právnym základom, akým je transformácia práva osobného užívania k pozemku na vlastnícke právo na základe ustanovenia § 872 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ako aj absencia splnenia podmienok pre vznik tohto práva v minulosti, či s tým súvisiaca otázka nemožnosti vydržania vlastníckeho práva. Uviedol, že už zo samotného znenia ustanovenia § 205 Občianskeho zákonníka účinného do 31. decembra 1982 priamo vyplýva, že vydaním rozhodnutia o pridelení pozemku do osobného užívania vznikne občanovi právo, aby s ním bola uzatvorená dohoda, avšak samotným vydaním a právoplatnosťou rozhodnutia ešte nevzniká právo osobného užívania pozemku a preto občan nemohol byť v dobrej viere, že môže pozemok užívať a že mu k nemu vzniklo právo osobného užívania. Do chvíle uzatvorenia následnej dohody mu mohol vzniknúť iba predpoklad, že mu v budúcnosti právo osobného užívania k predmetným pozemkom môže vzniknúť, pričom takéto poučenie bolo uvádzané aj v samotnom texte rozhodnutí o pridelení pozemku do osobného užívania. Bol názoru, že preto neobstoí ani argumentácia, že občan nebol znály práva a nemohol o tejto právnej úprave vedieť, keďže bol o takomto postupe výslovne upovedomený; až následným uzatvorením dohody o zriadení práva osobného užívania a jej následnou registráciou na štátnom notárstve, ktorá musela nastať v určenej lehote odo dňa jej uzatvorenia, vzniklo občanovi právo osobného užívania. Konštatoval, že v prípade ak aj došlo k uzatvoreniu dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku, avšak následne už nedošlo k jej registrácii na štátnom notárstve, takáto dohoda nenadobudla účinnosť a právo osobného užívania

nevzniklo. Dovolateľ poukázal na skutočnosť, že žalobcovia poukazovali a opierali svoje tvrdenia o rozhodnutie o pridelení žalovaných pozemkov do osobného užívania, ktoré mal v roku 1969 vydať Obvodný národný výbor Košice-Šaca, odbor finančný, odbor výstavby, pričom takéto rozhodnutie o pridelení predmetného pozemku do osobného užívania [ktoré malo byť podľa § 205 ods. 1 a 2 OZ v znení účinnom v rozhodnom období vydané príslušným národným výborom, muselo byť datované (dátum vydania rozhodnutia) a muselo obsahovať presnú špecifikáciu (identifikáciu) prideľovaného pozemku príp. číslo parcely, druh pozemku a výmeru] ani len v konaní nedoručili a nepredložili, ba dokonca ani nepreukázali jeho existenciu. Namietal, že až na podklade rozhodnutia o pridelení pozemku do osobného užívania mohla byť uzavretá dohoda o pridelení pozemkov do osobného užívania s občanom (ktorá musela mať písomnú formu a bola k nej potrebná registrácia štátnym notárstvom), pričom taktiež ani táto dohoda nebola zo strany žalobcov v konaní predložená alebo preukázaná jej existencia. Právo osobného užívania pozemku mohlo vniknúť až následnou registráciou tejto dohody na štátnom notárstve, ktorá sa však taktiež nepreukázala. Tvrdenie žalobcov, že rozhodnutie o pridelení predmetného pozemku do osobného užívania „sa nezachovalo“, dovolateľ považoval za účelové a zavádzajúce s tým, že ak žalobcovia v konaní ani len nedoručili rozhodnutie o pridelení pozemku do osobného užívania, možno jednoznačne uzavrieť, že na strane žalobcov nikdy neexistovali okolnosti, ktoré by mali svedčiť záveru o existencii ich dobrej viery, teda okolnosti svedčiace o poctivosti tohto nadobúdacieho titulu. Namietal, že žalobcovia objektívne, najneskôr od roku 1980 (dodatkové stavebné povolenie z 12. decembra 1980) museli vedieť, že nemajú vysporiadaný vzťah k predmetnému pozemku, pretože ich na to stavebný úrad v stavebnom povolení upozornil a uložil im aj lehotu na toto vysporiadanie. Dodal, že žalobcovia za predmetný pozemok nikdy žalovanému (ako správcovi dane z nehnuteľností podľa osobitného zákona) neplatili ani daň z tohto pozemku, čo v konaní ani nespochybňovali. Bol názoru, že žalobcovia nemohli nadobudnúť vlastnícke právo k žalovanému pozemku vydržaním ani podľa právnej úpravy účinnej po 1. januári 1992, pretože dňom účinnosti zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí (1. mája 1991) nadobudol vlastnícke právo k žalovanému pozemku už žalovaný (išlo o prechod majetku štátu na obec ex lege). Navrhol preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia 1/ a 2/ vo svojom vyjadrení k podanému dovolaniu uviedli, že obsahom dovolania žalovaného je len formalistické prebratie na prejednávajúcu vec neaplikovateľného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, ktoré tvorí väčšinu dovolania, avšak konkrétny odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu žalovaný bližšie nešpecifikoval a to z dôvodu, že k žiadnemu odklonu v rozhodnutiach konajúcich súdov vo veci samej ani nedošlo. Boli názoru, že žalovaný v dovolaní len zrekapituloval všetky ním doposiaľ v konaní uvádzané skutočnosti, s ktorými sa už vysporiadal prvostupňový súd aj odvolací súd. Mali za nesporné, že v katastri nehnuteľností došlo v minulosti k zápisu žalobcov ako užívateľov príslušnej parcely v evidencii nehnuteľností a geometrický plán bol zavkladovaný, o čom svedčí existencia príslušnej parcely XXX/X, k. ú. Š. v katastri nehnuteľností. Táto skutočnosť vyplývala aj zo samotného Delimitačného protokolu zo 7. novembra 1992, uzavretého medzi BH, š. p. Košice a žalovaným kde parcela evidenčné č. XXX/X s výmerou 400 m² bola výslovne uvedená ako parcela v užívaní p. T.. Rovnako tak uvedené vyplývalo aj zo zápisu na LV č. XXX, k. ú. Š. zo 7. mája 1992, podľa ktorého bol pán T. zapísaný ako užívateľ predmetnej nehnuteľnosti. Poukázali na skutočnosť, že všetky žalobcami v konaní predložené skutočnosti potvrdil svojou svedeckou výpoveďou aj bývalý/vtedajší zamestnanec ObNV Košice Šaca - pán Q.. R.. Navrhli, aby dovolací súd dovolanie zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti

tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Podľa názoru žalovaného je jeho dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP a z obsahu dovolania je zrejmé, že žalovaný považuje za nesprávne právne posúdenú otázku dobromyseľnosti užívania pozemku žalobcami titulom vzniku práva osobného užívania žalobcov v spojitosti s možnosťou vydržania vlastníckeho práva k pozemku, s tým, že poukázal na odklon od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/274/2020.

10. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

11. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. a) CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

12. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“.

13. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritornému prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421

ods. 1 CSP je irelevantná.

14. S poukazom na vyššie definované kritériá právnej otázky, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP, žalovaným namietané nesprávne právne posúdenie veci tak, ako ho formuloval, nebolo spôsobilé založiť prípustnosť jeho dovolania podľa citovaného ustanovenia, a to z dôvodu poukazu na odklon od ním uvádzaného rozhodnutia dovolacieho súdu. Pokiaľ sa dovolateľ domnieval, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu a poukázal na rozhodnutie z 30. novembra 2022 sp. zn. 4Cdo/274/2020, aby doložil odklon odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP v otázke dobromyseľnosti užívania pozemku žalobcami titulom vzniku práva osobného užívania, nie je vo vzťahu k ním nastolenému právnemu posúdeniu príliehavé pre odlišnosť skutkových okolností. V predmetnom rozhodnutí z 30. novembra 2022 sp. zn. 4Cdo/274/2020 najvyšší súd ustálil, že „súdy nižších inštancií dospeli k záveru o neexistencii dobrej viery žalobcov v súvislosti s držbou osobného užívania pozemku, keď súd prvej inštancie s poukazom na bod 4 Dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku z 26. júla 1990 konštatoval, že žalobcovia boli výslovne upozornení na skutočnosť, že právo osobného užívania k uvedenému pozemku vznikne až registráciou tejto Dohody na Štátnom notárstve s tým, že poplatok za registráciu hradí nadobúdateľ (žalobcovia). Na základe uvedeného mal súd prvej inštancie za to, že žalobcovia, ktorí podpísali túto Dohodu a jeden rovnopis mali k dispozícii, si museli byť vedomí, že právo osobného užívania k predmetnému pozemku im vznikne až registráciou Dohody. Súd prvej inštancie preto konštatoval, že objektívne teda žalobcovia nemohli získať presvedčenie, že sú oprávnenými držiteľmi, aj keď užívali naďalej sporný pozemok, pretože nespĺňali podmienky oprávnenej držby, keďže práve z Dohody museli vedieť a mohli mať pochybnosti o existencii svojho práva a oprávnenej držby. Súd prvej inštancie zároveň podotkol, že žalobcovia si pri náležitej opatrnosti museli byť vedomí, že nerealizovali registráciu Dohody. Napokon dospel k záveru, že žalobcovia nespĺňajú podmienky oprávneného držiteľa (k vydržaniu) práva osobného užívania pozemku. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a okrem iného s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/490/2001 dodal, že omyl vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, keď sa držiteľ chopil držby, nie je ospravedliteľný. Pokiaľ sa držiteľ chopil držby nehnuteľnosti na základe zmluvy o jej prevode, ktorá nebola registrovaná Štátnym notárstvom v dobe, keď zákon takúto registráciu vyžadoval, nemohol byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je vlastníkom nehnuteľnosti. Dodal, že dobrá viera bude vždy posudzovaná nie z pohľadu držiteľa a vychádzajúc z jeho subjektívneho presvedčenia, ale na základe posúdenia objektívnych skutočností nezávislých od vôle držiteľa a nezávislých na jeho skutočnej vedomosti o tom, že mu právo patrí alebo nepatrí. Napokon odvolací súd uviedol, že transformácia práva osobného užívania na vlastnícke právo je možná len v zmysle § 872 ods. 1 Občianskeho zákonníka a toto ustanovenie vyžaduje, aby právo osobného užívania pozemku vzniklo v zmysle § 205 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení pred novelou zákonom č. 509/1991 Zb.. Uvedený právny názor najvyššieho súdu v kontexte skúmania registrácie zmluvy štátnym notárstvom, nerieši otázku neexistencie zmluvy resp. nemožnosti jej predloženia z dôvodu značného časového odstupu.

15. Podľa názoru dovolacieho súdu rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/274/2020, od ktorého vidí žalovaný odklon, je pre odlišné skutkové a právne okolnosti na prejednávajúcu vec neaplikovateľné.

16. Základná téza o nevyhnutnosti analógie v skutkovom stave tvorí predpoklad aplikácie ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, t. j. iba vtedy dochádza k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ak ide súčasne o analógiu v skutkovom stave, teda o typovo skutkovú podobu. Pri argumentácii akýmkoľvek súdnym rozhodnutím treba vždy text takého rozhodnutia vnímať v kontexte pôvodného konania, v ktorom bolo toto rozhodnutie vydané. Ak sú skutkové okolnosti v posudzovanom prípade odlišné, nemožno závery súdneho rozhodnutia ako precedensu v inej veci bez ďalšieho preberať a v takom prípade ide o nepríliehavý „judikát“.

17. Otázkou analógie v skutkovom stave ako predpokladu aplikácie ustálenej rozhodovacej praxe sa zaoberal aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č. k. I. ÚS 51/2020 z 9. júna 2020 (ZNaU 24/2020), ktorý judikoval, že „(...) Ak však nejde o analógiu v skutkovom stave, teda o typovo

skutkovú podobu, aplikácia skorších súdnych rozhodnutí nie je namieste. Ak najvyšší súd nesprávne vyhodnotí analógiu v skutkovom stave a toto posúdenie má za následok odmietnutie dovolania, ide o porušenie práva na spravodlivý proces.“ Zásada o analógii v skutkovom stave ako nevyhnutného predpokladu aplikácie ustálenej rozhodovacej praxe je aplikovateľná aj na aktuálne rozhodovanie dovolacieho súdu, keďže dovolateľom označené rozhodnutie najvyššieho súdu nepredstavuje ustálenú rozhodovaciu prax na prejednávaný prípad.

18. Dovolací súd pripomína, že pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (viď rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObd/2/2020). Vec prejednávajúci senát sa preto pri rozhodovaní o správnosti právneho posúdenia veci nižšími súdmi neobmedzil len na dovolateľom uvedené rozhodnutie sp. zn. 4Cdo/274/2020.

19. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1VCdo/1/2024 z 13. mája 2024, ktorého právna veta znie: Právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie. V predmetnom rozhodnutí Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovil, že „považuje za potrebné uviesť, že držba je historicky chápaná ako faktický stav, ktorý spočíva vo vykonávaní faktickej reálnej moci nad vecou s úmyslom mať vec pre seba. Držba preto predpokladá existenciu dvoch zložiek. Prvou je corpus possessionis, ako faktická moc nad vecou, ku ktorej musí pristúpiť animus possidendi, ktorý vyjadruje vôľu držiteľa mať vec (právo) pre seba a nakladať s ňou ako s vlastnou. Vznik držby sa však na rozdiel od vzniku vlastníctva nemusí de lege lata nutne opierať o existujúci právny dôvod. Inak povedané na vznik oprávnenej držby postačí naplnenie zákonných predpokladov držby, medzi ktorými sa existencia právneho dôvodu nenachádza. V súčasnom Občianskom zákonníku rozlišujeme len medzi oprávnenou držbou a neoprávnenou držbou. Náš právny poriadok z tohto pohľadu nerozlišuje medzi držbou titulárnou a držbou vzniknutou na základe tzv. domnelého titulu, tak ako to robí napr. § 991 Českého občianskeho zákonníka. Oprávnená držba je založená na objektívne posudzovanej dobromyseľnosti držiteľa, že mu vec alebo právo patrí. Právne predpisy výraz „dobromyseľný“ nevymedzujú, preto východiskom ďalších úvah musí byť jeho význam v bežnej reči. V Slovníku slovenského jazyka sa tomuto výrazu prisudzuje význam „dobrosrdečný, dobrácky“ a jeho synonymom je „statočný, poctivý, čestný“; opakom je zas výraz „zlomyselný“ vo význame osoby, ktorá si „želá, robí niekomu zle“. Držiteľ je teda dobromyseľný o tom, že mu vec patrí vtedy, keď je poctivý, čestný o tom, že svojou držbou vykonáva vlastné právo, a teda že svojou držbou nerobí inému zle, že nezasahuje do práva iného, že nekoná bezprávne. Pri vydržaní nejde o to, či je držiteľ dobromyseľný s ohľadom na právny poriadok ako taký, ale či ho môžeme považovať za nedobromyseľného vo vzťahu k vlastníkovi, ktorý má stratiť svoje vlastníctvo, teda či na jeho správaní k vlastníkovi je niečo odsúdeniahodného, čo spôsobuje, že spoločnosť nechce poskytnúť ochranu jeho dlhodobej a vlastníkom nerušenej držby. Súd sa v rámci skúmania otázky dobromyseľnosti zameriava na skúmanie poctivosti konania držiteľa z objektívneho hľadiska a nie na skúmanie (ne)existencie právneho titulu. Ako je už uvedené vyššie, je to dané tým, že na vznik držby nie je nevyhnutná existencia právneho dôvodu jej uchopenia a právny dôvod jej uchopenia je/môže byť len jedným z dôkazných prostriedkov, osvedčujúcich oprávnenosť držby. Pokiaľ platnosť právneho dôvodu uchopenia držby nie je rozhodujúcim kritériom pre skúmanie dobromyseľnosti držiteľa o oprávnenosti jeho držby potom ani právny omyl nie je - z hľadiska platnosti a existencie právneho dôvodu uchopenia držby - rozhodujúci bez ohľadu na to, či je ospravedlniteľný alebo neospravedlniteľný. Neexistencia alebo neplatnosť právneho titulu teda sama osebe nevylučuje poctivosť konania konajúceho a jeho dobromyseľnosť v tom, že mu vec alebo právo patrí, a teda že vzhľadom na jeho presvedčenie objektívne vzaté koná v dobrej viere t. j. v ospravedlniteľnom omyle o poctivosti nadobudnutia držby. Na základe uvedeného je možné aj naďalej zotrvávať na názore, že na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia - riadny prechod vlastníctva, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, v tom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby (R 45/1986). Poctivosť konajúceho

účastníka občianskoprávneho vzťahu má pri skúmaní dobromyseľnosti držiteľa nepochybne zásadnejší význam, ako (ne)existencia právneho titulu, ktorý právny predpoklad vydržania zákon de lege lata nestanovuje. Veľký senát vyslovil záver, že „sa priklonil k ostatným súdnym rozhodnutiam, ktoré fundamentálne reflektujú staršiu judikatúru, vychádzajúc pritom z interpretácie ustanovenia § 134 ods. 1 v spojení s § 130 ods. 1 OZ, z ktorých ustanovení platný právny titul ako predpoklad pre dobromyseľnosť držiteľa, resp. oprávnenosť držby nevyplýva. Zároveň pritom rešpektoval účel vydržania, ktorým je uvedenie do súladu dlhodobého faktického stavu nepretržitej držby oprávneným držiteľom (ktorý je po stanovenú dobu objektívne presvedčený o svojom domnelom vlastníckom práve) so stavom vlastníckym. Na historickom pozadí nie nepodstatnou je tiež okolnosť, že ani v minulosti (podľa slovenského, resp. uhorského práva, pozn.) právny titul nebol podmienkou držby. Nedostatok právneho titulu (napr. ústna kúpna zmluva nehnuteľnosti) preto pre účely vydržania nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby, resp. nedobromyseľnosť držiteľa; keď tak, môže byť (iba) jedným z dôkazov preukazujúcich oprávnenosť držby, resp. dobromyseľnosť držiteľa. V zhode s názorom ústavného súdu pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nespĺnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie“.

20. Dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené uzatvára, že pokiaľ súdy nižších inšancií dospeli k záveru, že skutočnosť, že žalobcovia nevedeli predložiť rozhodnutie o pridelení sporného pozemku do osobného užívania a ani dohodu o zriadení práva osobného užívania, sama osebe nemôže viesť k záveru, že predmetný pozemok im nebol odovzdaný do osobného užívania a následne skúmali dobromyseľnosť žalobcov pri nadobudnutí vlastníckeho práva k predmetnému pozemku vydržaním (ktorá ich dobromyseľnosť bola preukázaná inými skutočnosťami - poznámka dovolacieho súdu), spočíva ich rozhodnutie na správnom právnom posúdení sporu.

21. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

22. Žalobcovia 1/ a 2/ boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol im nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inšancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.